Naisiin kohdistuvan väkivallan raportoija

Hallituksen esitys laiksi yhdenvertaisuusvaltuutetusta annetun lain muuttamisesta (HE 123/2021 vp)

Naisiin kohdistuvan väkivallan raportoija

- Esitys perustuu hallitusohjelmaan
- Ehdotetaan, että yhdenvertaisuusvaltuutetulle annetaan tehtäväksi toimia naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijana
- Lain ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2022
- Taustalla mm. tasa-arvovaltuutetun v 2018 eduskuntakertomuksen käsittely
  - EK 9/2018 vp: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto (---) selvittää mahdollisuudet nimetä riippumaton toimielin Istanbulin sopimuksen velvoitteiden toimeenpanon seurantaan ja arviointiin sekä tarvittaessa valmistelee siihen liittyvät lainsäädäntömuutokset (---)”
- Tarve itsenäiselle ja riippumattomalle viranomaiselle, joka keskitetysti seuraisi naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa sekä niiden vastaisia toimenpiteitä, toimenpiteiden ja kansallisen lainsäädännön toimivuutta sekä kansainvälisten velvoitteiden toteutumista laajasti yli sektoreiden rajojen sekä raportoisi havainnoistaan päätöksentekijöille

Naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijalle ehdotetut tehtävät

- Keskeistä tiedon hankinta ja tietoon perustuvien aloitteiden, lausuntojen ja neuvojen antaminen
- Seuraisi naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa, kansallisen lainsäädännön toimivuutta ja kansainvälisten velvoitteiden toteutumista sekä seuraisi ja arvioisi naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan vastaisia toimintaperiaatteita ja toimia Istanbulin sopimuksen 10 artiklan mukaisesti
- Laatisi ja teettäisi selvityksiä, tekisi aloitteita, antaisi lausuntoja ja neuvoja
- Kysymysten ja ongelmakohtien nostaminen esiin yhteiskunnallisessa keskustelussa sekä kertomuksissa valtioneuvostolle ja eduskunnalle
- Ei kanteluiden käsittelyä tai oikeusapua
- Oikeus saada myös salassa pidettäviä tietoja tietyin edellytyksin

Naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijalle ehdotetut tehtävät

- Tehtävänkuva kattaisi naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan kokonaisvaltaisesti, ml. väkivallan ehkäisemisen, uhrien tuen ja palvelut sekä rikosvastuun toteutumisen
- Tehtävät kattaisivat kaikki naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan eri muodot.
- Tehtävässä tulisi huomioida väkivallan sukupuolistuneisuus. Myös risteäviä kysymyksiä mahdollista tutkia.
- Perheväkivallan osalta tehtävänkuvaan sisältyy kaikki perheväkivalta; ml. miehiin ja poikiin kohdistuva

Tehtävän hallinnollinen järjestäminen

- Ehdotetaan tehtävää yhdenvertaisuusvaltuutetulle
  - Toimii nykyisin ihmiskaupparaportoijana, tehtävät luonteeltaan samanlaisia joten samanlainen hallinnollinen malli perusteltu
  - Kokemusta vastaavan tehtävän hoitamisesta
  - Myös sisällöllisiä yhtymäkohtia nykyisissä tehtävissä
- Myös muita vaihtoehtoja selvitettiin
  - Ei tarkoituksenmukaista perustaa erillistä viranomaista (kustannukset, käynnistymisvaihe)
  - Tasa-arvovaltuutettu: kieltäytyi tehtävästä (resurssit, kielteinen vaikutus nykytehtävien hoitamiseen)
  - Ihmisoikeuskeskus: tiedonsaantioikeudet
  - HEUNI: tiedonsaantioikeudet, ei raportointia

Suhde naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikuntaan (NAPE)

- Raportoija ja NAPE hoitaisivat molemmat Istanbulin sopimuksen 10 artiklan mukaisia toimenpiteiden seuranta- ja arviointitehtäviä
- Kumpikin toimisi toisiinsa nähden itsenäisesti ja tekisi ratkaisut tehtävän hoitamisesta
- Ei tarkoituksenmukaista toteuttaa tehtävää täysin samalla tavalla
  - Lisäarvoa esimerkiksi toimenpidekokonaisuuden yleisestä arvioinnista, myös yksittäisten toimenpiteiden arvioinnista
  - Raportoijalla itsenäisenä ja riippumattomana toimijana erilainen näkökulma kuin NAPElla

Arvioidut vaikutukset

- Taloudelliset
  - Julkisen talouden suunnitelma 2020-2023: varattu 200 000 e/v vuodesta 2020 alkaen
  - Määrärahasta ehdotus v 2022 talousarviossa
  - Mahdollistaisi esim 1-2 henkilön palkkaamisen sekä muiden aiheutuvien kustannusten kattamisen (tavanomaisen toiminnan kustannukset, selvitykset ja julkaisut..)
- Yhteiskunnalliset
  - Edesauttaisi kokonaiskuvan muodostamista naisiin kohdistuvasta väkivallasta ja perheväkivallasta, kansallisista toimenpiteistä ja lainsäädännöstä sekä niiden toimivuudesta
  - Työn avulla naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan vastaisia toimenpiteitä ja kansallista lainsäädäntöä voitaisiin kehittää sekä edistää väkivallan uhrien oikeuksien toteutumista; tällä vaikutuksia myös yksityishenkilöihin
  - Aiheen käsittely kertomuksissa valtioneuvostolle ja eduskunnalle edistäisi päättäjien tiedonsaantia
  - Voisi tuoda aihetta enemmän julkiseen keskusteluun ja edistää kansalaisten tietoisuutta siitä

KIITOS!

Erityisasiantuntija Jasmiina Jokinen

Demokratia- ja julkisoikeusosasto,

Itsehallinto- ja yhdenvertaisuusyksikkö

02951 50078

etunimi.sukunimi@gov.fi

OIKEUSMINISTERIÖ

www.oikeusministerio.fi

Facebook: facebook.com/oikeusministerio
Twitter: twitter.com/oikeusmin @oikeusmin

Käyntiosoite: Eteläesplanadi 10, Helsinki
Postiosoite: PL 25, 00023 Valtioneuvosto

Vaihde: 029 516 001